

Förslag på ny organisation för samhällsbyggnads- frågor i Lekebergs kommun

Innehållsförteckning

Bakgrund.....	3
Förslag på politisk organisation	3
Ny bygg-och miljönämnd men oförändrat ansvar hos kommunstyrelsen	3
Förslag på förvaltningsorganisation.....	4
Ny samhällsbyggnadsförvaltning	4
Kompetenser	4
<i>Bemannings</i>	5
Avtalssamverkan	5
Myndighetsutövning och jäv	5
<i>Nämndorganisation</i>	6
Ekonomi och budget	7

Bakgrund

Kommunfullmäktige beslutade den 16 juni 2025 att säga upp överenskommelsen om gemensam miljö- och byggnämnd som kommunen haft tillsammans med Laxå kommun och Askersunds kommun. Anledningen till uppsägningen är att Lekebergs kommun vill ha egen rådgivning i samhällsbyggnadsfrågorna. Kommunen frånträder den gemensamma nämnden årsskiftet 2026-2027 och behöver då ha en organisation på plats för att kunna utföra uppdragen i egen regi.

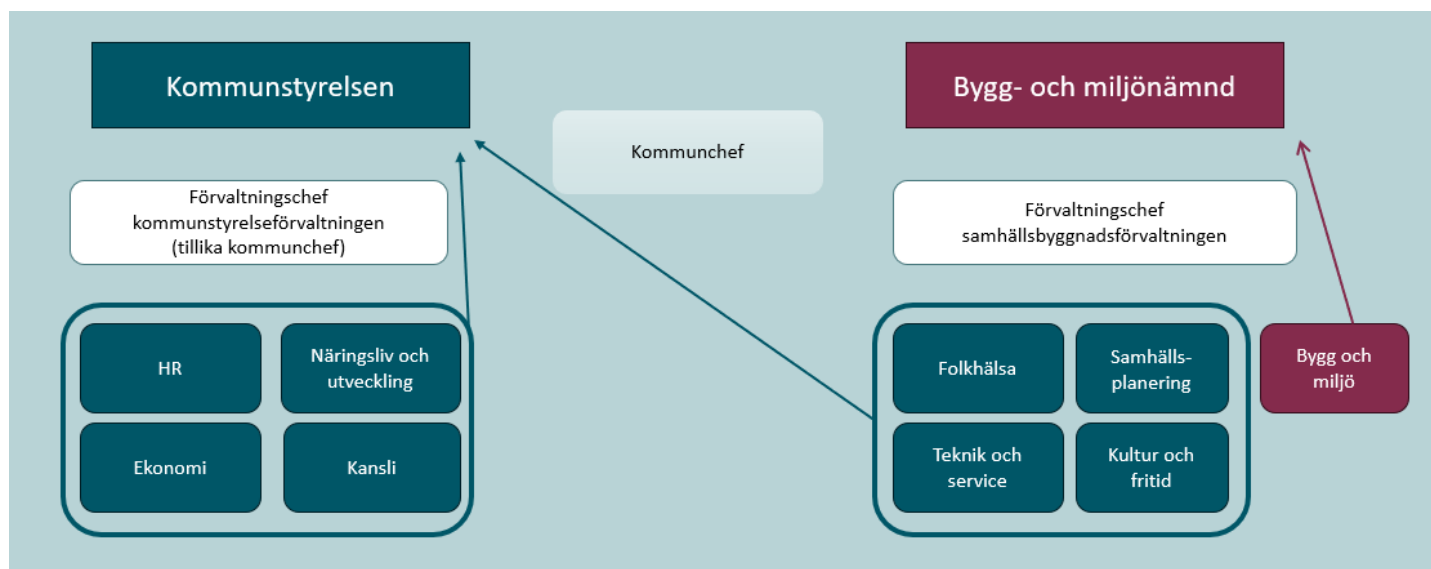
Kommunfullmäktige beslutade om inriktning för den nya organisationen på kommunfullmäktige den 20 oktober 2025. Den nya organisationen föreslås bestå av myndighetsutövning (bygg- och miljö), samhällsplanering, teknik- och service, kultur- och fritid samt folkhälsa. Kommunchefen har i uppdrag att ta fram ett konkret förslag till fullmäktige att ta ställning till under våren 2026.

Förslag på politisk organisation

Ny bygg- och miljönämnd men oförändrat ansvar hos kommunstyrelsen

Kommunfullmäktige har gett kommunstyrelsen i uppdrag att återkomma med förslag på reglemente för en bygg- och miljönämnd för beslut i fullmäktige under våren 2026. Förslaget är att kommunstyrelsen behåller ansvaret för folkhälsa, kultur- och fritid, teknik- och service samt för fysisk planering i form av översiktsplaner, områdesbestämmelser och detaljplaner, såsom det ser ut i dagens reglemente. Till detta bildas en bygg- och miljönämnd som ska fullgöra kommunens uppgifter som idag utförs av Sydnärkes miljö- och byggnämnd.

Denna uppdelning är viktig för att undvika jäv, eftersom ansvar för tillsyn och utförande behöver vara fördelat på olika nämnder.

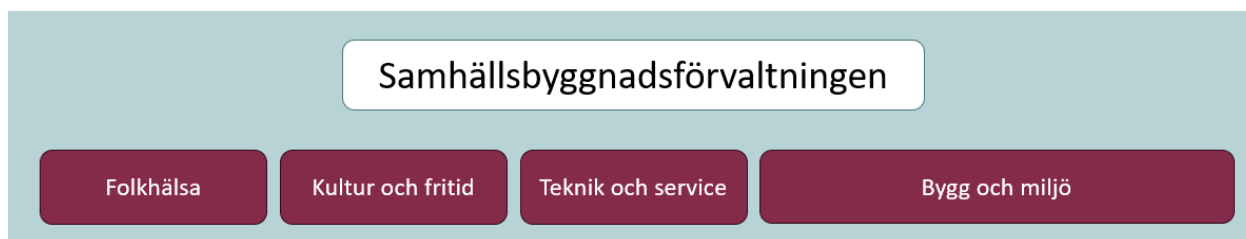

Förslag på förvaltningsorganisation

Ny samhällsbyggnadsförvaltning

Den nya samhällsbyggnadsförvaltningen föreslås hantera de delar som idag hanteras av Samhällsbyggnad sydnärke och utöver det också innehålla kultur- och fritid, folkhälsa och teknik- och service. Förslaget har tagits fram med hänsyn till att den nya förvaltningen ska bli tillräckligt stor för att minska riskerna för sårbarheter och för att möjliggöra synergieffekter. Hur våra samhällen och städer är utformade påverkar hur vi arbetar, bor, umgås och förflyttar oss. Detta påverkar i sin tur vår hälsa. En god och jämlik hälsa ökar livskvaliteten för individen samtidigt som den ger samhällsekonomiska vinster, bland annat genom minskade kostnader för hälso- och sjukvård. Kunskap om hälsofrämjande livsmiljöer är därför centralt i planeringen och utformningen av våra samhällen och städer.

Inom kommunal verksamhet samverkar dessa områden för att skapa en helhetssyn på människors livsvillkor och skapa en hållbar och funktionell miljö för människor att leva och verka i.

Kompetenser

I den nya förvaltningen kommer befintlig kompetens inom teknik och service, kultur och fritid samt folkhälsa redan att finnas tillgänglig eftersom dessa verksamheter finns i kommunen idag och endast organisatoriskt flyttas till den nya förvaltningen. Kommunen behöver däremot säkra tillgång till kompetens inom miljöområdet, plan- och byggområdet, geografisk information och kartor samt mark och exploatering, antingen genom rekrytering, avtalssamverkan eller köp av konsulttjänster.

En egen samhällsbyggnadsförvaltning kommer att generera i ett ökat inflöde av samtal och post och är en administrativt krävande verksamhet. Den kommer även behöva kompetens från andra stödfunktioner (HR, ekonomi, NLU och kansli) som idag stöttar övriga förvaltningar i kommunen. Detta kan i sig medföra att dessa avdelningar behöver mer resurser såsom tex en administratör som har kompetens både inom allmänt administrativt arbete men som också kan hantera kundfakturerings.

En organisation i egen regi med ett begränsat antal tjänster innebär en ökad risk för sårbarhet vid frånvaro, exempelvis vid sjukdom, ledighet eller semester. För att minska denna risk och säkerställa verksamhetens kontinuitet bör strategiska åtgärder övervägas. Flera mindre kommuner har framgångsrikt hanterat liknande utmaningar genom att etablera avtalssamverkan med andra kommuner och komplettera med upphandling av konsultstöd. Dessa lösningar möjliggör flexibilitet vid hög arbetsbelastning och bidrar till en långsiktigt mer hållbar organisation.

Bemanning

En exakt dimensionering av handläggaresurserna kan i dagsläget inte fastställas med tillräcklig precision inom respektive verksamhetsområde. Behovet påverkas av flera samverkande faktorer, såsom fastställda ambitionsnivåer, kompetens- och erfarenhetsnivån hos de handläggare som rekryteras samt omfattningen och variationen i ärendeinflödet. Rekommendationen är att starta upp med en något mindre personalstyrka till att börja med och säkra upp resurser genom att köpa konsultstöd tills man fått en klar bild av arbetsbelastning och kompetensbehov.

Avtalssamverkan

För att säkerställa tillgång till rätt kompetens övervägs avtalssamverkan med andra kommuner inom flera av de områden som idag hanteras av Samhällsbyggnad Sydnärke. För närvarande utreds möjligheten till avtalssamverkan med nuvarande Samhällsbyggnad Sydnärke inom områdena geografisk information, kartor och mätteknik. Syftet är att behålla befintlig kartdatabas och säkerställa kontinuerligt underhåll samt uppdatering av den digitala infrastrukturen med mera.

Lekebergs kommun kommer att fortsätta analysera ytterligare former av avtalssamverkan för att skapa förutsättningar för en stabil och effektiv verksamhet. Detta är ett arbete som den nya förvaltningen kommer att fortsätta.

Myndighetsutövning och jäv

I och med att förslaget innebär att teknik- och serviceavdelningen gör en organisatorisk förflyttning från kommunstyrelseförvaltningen till den nya samhällsbyggnadsförvaltningen där även tillsynen kommer att bedrivas så uppstår risker för jäv. Riskerna uppstår bland annat i och med att både tillsyn inom miljö och bygg och utförande av t.ex. livsmedelsverksamhet och vatten och avlopp ligger i samma förvaltning. Detta är inte olagligt, men ställer krav på att det är två olika nämnder som är ansvariga för de beslut som behöver fattas.

En nämnd får inte både bedriva en verksamhet och utöva tillsyn av samma verksamhet. På förvaltningsnivå är det viktigt att bygga en förvaltning där inte medarbetare hamnar i jävssituationer och handlägger ärenden som rör både utförande och tillsyn inom samma område. En analys av jävsförhållandena i den föreslagna organisationen görs nedan.

Nämndorganisation

Enligt kommunallagens 6 kap 7§ 2st får en nämnd inte "utöva i lag eller annan författning föreskriven tillsyn över sådan verksamhet som nämnden själv bedriver". I det här fallet betyder det att organisering av drift och tillsyn behöver vara åtskilda och inte hanteras av samma nämnd.

Det finns många kommuner som har samlat myndighetsutövning och planering inom olika områden hos en och samma nämnd. Det innebär inte automatiskt en jävssituation. Jäv uppstår däremot om drift- och verksamhetsansvar hanteras i samma nämnd som har myndighetsansvar enligt miljöbalken.¹

Bedömningen är att det inte föreligger någon jävssituation på nämndnivå om Lekebergs kommun bildar en egen bygg- och miljönämnd med ansvar för tillsynen medan kommunstyrelsen behåller ansvaret för utförare, teknik- och serviceavdelningen.

Förvaltningsorganisation

Den kommunala organisationen ska utformas på ett sådant sätt att risken för jäv och intressekonflikter förebyggs och hanteras på ett rättssäkert sätt. Detta är särskilt viktigt i förvaltningar där både tillsynsverksamhet och utförande verksamhet bedrivs. Tillsynens legitimitet förutsätter att det inte förekommer, eller kan misstänkas förekomma, otillbörlig påverkan från den verksamhet som granskas.

Inom en samlad samhällsbyggnadsförvaltning kan jävs- eller beroendesituationer uppstå om tillsynsverksamheten organisatoriskt eller hierarkiskt är underställd chef som ansvarar för kommunens egna utförarverksamheter. Ett exempel på detta är när tillsyn behöver utövas gentemot verksamheter som bedrivs inom samma förvaltning eller mot befattningshavare som har arbetsgivaransvar för tillsynspersonalen. Sådana förhållanden kan stå i strid med kraven på opartiskhet enligt förvaltningslagen och riskerar att undergräva förtroendet för tillsynsmyndigheten.

För att motverka faktiskt jäv och risken för misstanke om jäv kommer tillsynsverksamheten i den nya samhällsbyggnadsförvaltningen att organisatoriskt skiljas från den utförande verksamheten genom placering i separata enheter med olika lönesättande chefer. Denna organisatoriska åtskillnad ligger i linje med praxis och rekommendationer från tillsynsvägledande myndigheter såsom länsstyrelserna.

Vidare behöver kommunen ta detta i särskilt beaktande vid utformning av delegationsordningen. Delegation av beslut i tillsynsärenden bör till exempel inte läggas på befattningar som kan anses ha ett övergripande ansvar för den utförande verksamheten, såsom förvaltningschef. I stället bör delegation ges till funktioner som har ett tillräckligt organisatoriskt och funktionellt oberoende för att säkerställa en rättssäker handläggning av tillsynsärenden.

¹ s. 7 [Jäv och beroende](#)

Ekonomi och budget

Under 2026 finns en budget för Sydnärkes miljö-och byggnämnd på 5 454 tkr, vilket inkluderar budget för köp av huvudverksamhet, nämndkostnader samt budget för planarkitekt.

Inför 2027 finns en preliminär uppskattning om totala kostnader för den tillkommande samhällsbyggnadsverksamheten om ca 5 400 tkr fördelat enligt:

Personalkostnader 8 000 tkr

Nämndkostnader för ny bygg-och miljönämnd 100 tkr

Övriga kostnader 300 tkr

Uppskattade intäkter -3 000 tkr

Övriga kostnader inkluderar bl. a datorer, friskvård, fordon och verksamhetssystem (grovt uppskattade). Kostnader som inte är uppskattade och medräknade i ovan kalkyl är lokalhyra samt eventuella merkostnader för ekonomihantering.